

Merenkulun ja vesiliikenteen ympäristöasiat

Vesitiepäivä 2020 -seminaari, Lappeenranta

29.1.2020

Suna Kymäläinen, liikenne- ja viestintävaliokunnan pj (sd.)

Lähtökohta: Marinin hallituksen ohjelma

Liikenteen päästöjen puolittaminen 2030
mennessä

Suomesta hiilineutraali yhteiskunta 2035
mennessä

Päästövähennyksiä täytyy tehdä kaikissa
liikennemuodoissa

Vesiliikenne tarjoaa päästövähennyksiin hyvät
mahdollisuudet - liikenne pois kumipyöriltä

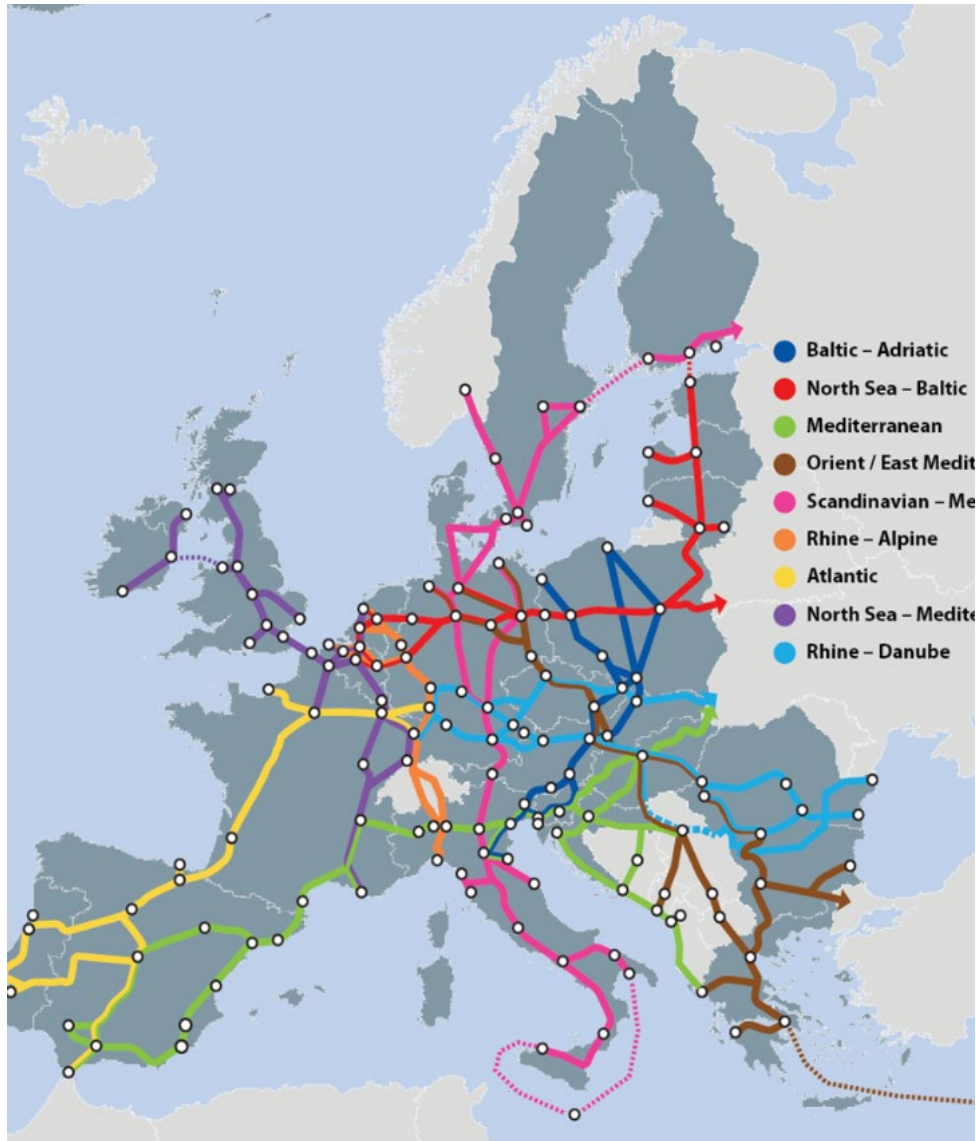
Hallitusohjelmakirjaukset

- ▶ *Laaditaan sisävesiliikenteen kehittämisohjelma ottaen huomioon elinkeinoelämän ja vesiensuojelun kannalta parhaat kohteet.*
- ▶ *Osana liikenteen päästöjen vähentämiseen tähtääviä toimia edistetään sisävesiliikennettä EU:n tavoitteiden mukaisesti esimerkiksi pidentämällä Saimaan kanavan sulut hyödyntäen EU:n rahoitusmahdollisuus.*
- ▶ *Järvimatkailun edistämiseksi ja vesien laadun parantamiseksi voidaan toteuttaa kanavahankkeita yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.*
- ▶ *Mm. Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen mahdollistaa suuremman laivakoon ja lastikapasiteetin → pienempi hiilijalanjälki/kuljetettu tonni*

12-vuotinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma

- ▶ Liikennejärjestelmää kehitetään kokonaisuutena pitkäjänteisesti yli hallituskausien
- ▶ Mahdollistaa laajemman kokonaiskuvan ja suunnittelun sekä hankkeiden ajoittamisen pidemmälle aikavälille, mikä näkyy myös kustannuksissa ja isompien investointien läpiviemisessä koko maassa.
- ▶ Sosiaalinen kestävyys, alueellinen tasapainoisuus, sujuva liikkuminen, ilmaston lämpenemisen hillintä
- ▶ Merenkulku ja vesiliikenne osana muuta liikennejärjestelmää!

Liikenne Itämerellä ja Saimaalla

- ▶ Itämeri yksi maailman liikennöidyimmistä meristä
- ▶ Kytkeytyminen eurooppalaisiin TEN-T-verkkoihin: Itämeren kautta kulkevat sekä Skandinavia-Välimeri että Pohjanmeri-Itämeri -ydinverkkokäytävät
- ▶ Merten moottoritie (MoS) -tavoitteen seurauksena merikuljetukset voisivat luoda vaihtoehdon maantiekuljetuksille
- ▶ Suomen satamat 2017 (sis. Saimaan satamat)
 - ▶ Vienti: 51,5 Mt
 - ▶ Tuonti: 47,3 Mt
- ▶ Saimaan kanava Suomen merkittävin sisävesireitti

Ympäristöhaittojen vähentäminen: Vesiliikennelaki (782/2019)

- ▶ Viime vuonna säädettiin uusi vesiliikennelaki, jossa otetaan kantaa myös ympäristöhaittojen ehkäisemiseen ja torjumiseen
 - ▶ Käsiteltiin liikenne- ja viestintävaliokunnassa
- ▶ Mm. 5 §:ssä säädetään vesikulkuneuvon käyttämisestä koskevista yleisistä velvollisuuksista: vesillä liikkuminen ei saa aiheuttaa vaaraa tai merkittävää tai tarpeetonta haittaa tai häiriötä luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.
- ▶ Traficom voi myös mm. kieltää vesikulkuneuvolla liikkumisen määrätyllä vesialueella (101 §).
- ▶ 132 §: Lain noudattamisen valvonta kuuluu ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja niiden torjumisen osalta toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sen toimialueella.

Ympäristöhaittojen vähentäminen: Rikkidirektiivi

- ▶ Vuoden 2015 alusta alusten rikin oksidipäästöjä koskevat määräykset tiukentuivat myös Itämeren alueella EU:n rikkidirektiivin seurauksena.
 - ▶ Alusten polttoaineen rikkipitoisuus max 0,1 %
 - ▶ Taustalla Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) hyväksymät uudistetut ilmansuojelumääräykset
- ▶ Vaihtoehtoja: Matalarikkiset polttoaineet, rikkipesurit tai vaihtoehtoiset polttoaineet kuten nesteytetty maakaasu (LNG)
- ▶ Laivaliikenteen rikkipäästöt vaikuttavat ilmanlaatuun erityisesti tiheästi asutuilla rannikkoseuduilla. Rikkiin on sitoutuneena myös pienhiukkasia, jotka ovat erityisen haitallisia ihmisen terveydelle.
- ▶ Tutkimusten mukaan polttoaineen rikkipitoisuuden rajoittaminen on vähentänyt merkittävästi rikkidioksidin määrää ilmassa Itä- ja Pohjanmeren rannikoilla.
- ▶ Peloista huolimatta ei merkittävästi heikentänyt Suomen vientiteollisuuden kilpailukykyä.

Ympäristöhaittojen vähentäminen: NECA-sopimukset

- ▶ Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n meriympäristökomitea hyväksyi 2016 Itämeren ja Pohjanmeren tyypen oksidipäästöjen erityisalueiksi (NECA), joilla tyypin oksidipäästöjä valvotaan ja joilla tyypin oksidipäästöjä pitää vähentää 80 %.
- ▶ 1.1.2021 jälkeen rakennettaviin laivoihin tulee asentaa katalysaattori tai niiden tulee siirtyä käyttämään LNG:ta polttoaineena.
 - ▶ LNG täyttää NECA-päästövaatimukset sekä vähentää lisäksi alusten rikkipäästöt lähes kokonaan, samoin merkittävästi hiukkaspäästöjä sekä noin 20 % CO₂-päästöjä.
 - ▶ LNG:n saatavuus tulee EU:n vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuria koskevan direktiivin mukaisesti taata kaikissa eurooppalaisten TEN-ydinverkkojen satamissa vuoteen 2025 mennessä.
- ▶ Päätös vähentää Itämeren typpikuormitusta ja rehevöitymistä (Itämeren suurin ympäristöongelma).
- ▶ Lisäkustannukset Suomeen suuntautuvalla merenkululla todennäköisesti vähäiset (Kustannukset pienenevät kun LNG:n käyttö lisääntyy).

EU:n vihreän kehityksen ohjelma (European Green Deal)

- ▶ EU edelläkävijänä ilmastotavoitteissa - Euroopasta ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa 2050 mennessä
 - ▶ Huom. Suomen omat tavoitteet kunnianhimoisemmat!
 - ▶ Toimenpiteitä seitsemällä politiikan alalla, näistä yksi on **kestävä liikkuvuus**
- ▶ Vesiliikenne tuottaa 13,4 % EU:n liikennesektorin kasvihuonekaasupäästöistä
 - ▶ Vrt. tieliikenne 71,7 %
- ▶ Vesiliikenteen osalta EU:n vihreän kehityksen ohjelmassa kaavillaan mm. päästökaupan laajentamista koskemaan merenkulkualaa.

Kiitos!

